

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 20.02.2006
COM(2006) 65 konč.

POROČILO KOMISIJE

Drugo poročilo na podlagi člena 14 Okvirnega sklepa Sveta z dne 28. maja 2001 o boju proti goljufiji in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi

{SEC(2006) 188}

1. UVOD

Svet je sprejel Okvirni sklep z dne 28. maja 2001 z namenom, da se v vsej Uniji s kazenskim pravom proti goljufiji in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi zagotovi enotna in okrepljena zaščita.

Komisija je v skladu s členom 14 na podlagi prvih prejetih podatkov Evropskemu parlamentu in Svetu predložila poročilo o ukrepih, ki so jih države članice sprejele za uskladitev z Okvirnim sklepom. Ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 25.–26. oktobra 2004 mora zdaj Komisija na podlagi posredovanih dodatnih informacij predložiti novo poročilo.

To drugo poročilo ni prečiščena različica že sprejetega poročila Komisije, nanaša se le na države članice, ki predhodno niso bile obravnavane (AT, DK, GR, LU, NL in PT), in v manjši meri tudi tiste, katerih obravnavo iz prvega poročila je treba dopolniti ali spremeniti (BE in SE). V slednjem primeru je poročilo prečiščeno, kar zadeva ti dve državi članici. Dogovorjeno je bilo tudi, da je treba vključiti države članice, ki so pristopile 1. maja 2004, saj seveda niso bile predmet prvega poročila.

Da bi se omogočilo vzporedno branje teh dveh poročil in njuna primerjava, to drugo poročilo, kolikor je le mogoče, ohranja obliko in predstavitev prvega poročila. Tudi primerjalne tabele o prenosu in priloge imajo enako strukturo.

V izogib ponavljanju so bile iz tega poročila izpuščene vse splošne (narava Okvirnega sklepa) ali metodološke ugotovitve (ocenjevalno merilo), ki so na voljo v prvem poročilu.

2. NACIONALNI UKREPI ZA IZVAJANJE OKVIRNEGA SKLEPA

2.1 Napredek pri izvajanju Okvirnega sklepa: Preglednica 1

Poročilo temelji na podatkih, ki jih je prejela Komisija in ki se po potrebi – in kolikor je to mogoče – dopolnijo na podlagi drugih izmenjav z nacionalnimi kontaktnimi točkami. Podatki, ki jih je predložila večina držav članic, ki so odgovorile, so na splošno izčrpani. Vse države članice, ki Komisiji niso poslale podatkov za prvo poročilo ali ki so predložile nezadostne podatke, so Komisijo obvestile o vsej nacionalni zakonodaji in priložile posebne pojasnitve. LU in GR sta odgovorili, da Parlament še vedno proučuje osnutek zakona.

Pet držav članic, ki je pristopilo 1. maja 2004 (LV, LT, PL, CZ in SK), je Komisiji poslalo besedilo določb, s katerimi se v njihovo nacionalno zakonodajo prenašajo obveznosti, ki jim jih nalaga Okvirni sklep. CY je Komisiji poslal delne podatke o napredku izvajanja Okvirnega sklepa. EE, HU, MT in SI Komisiji niso odgovorile.

V odstavkih 2.2 – 2.7 tega poročila je obravnavana le veljavna zakonodaja brez upoštevanja osnutkov zakonov, ki so jih sporočile nekatere države članice.

2.2 Kazniva dejanja, povezana s plačilnimi instrumenti (člen 2): Preglednica 2

Šest držav članic (BE, DK, LU, NL, PL in SE) uporablja zelo splošne pojme ali opredelitve za krajo, veliko tatvino ali druge oblike protipravne prilastitve pri uporabi določb člena 2(a). Vendar pa kazenska zakonodaja AT, LT, LV, PT in SK izrecno omenja plačilna sredstva. CZ kaznuje nezakonito uporabo plačilnih kartic in v svojo zakonodajo pravkar uvaja obsežnejše sklicevanje na plačilna sredstva. Tudi LT določa kazenske sankcije za finančno izgubo, tj. pravni položaj, ki ga Okvirni sklep ne omenja. SK v svoji nacionalni zakonodaji ločuje med nedovoljeno uporabo plačilnih sredstev na eni strani in nezakonito obogatitvijo na drugi strani. V zvezi s tem CY ni predložil nobenih pojasnil.

Glede ponarejanja ali falzificiranja plačilnih instrumentov iz člena 2(b) večina držav članic omejuje opredelitev kaznivega dejanja goljufije na plačilne instrumente, navedene kot primer v členu 1.

BE in NL ne omenjata izrecno plačilnih sredstev, ki so vključena v širše skupine kaznivih dejanj. LU je odgovoril, da Parlament še vedno proučuje osnutek zakona za prenos člena 2(b), (c) in (d).

V treh DČ (BE, DK in PL) kot kazniva dejanja niso izrecno opredeljena ravnanja, kot so prejemanje, pridobivanje, prenašanje, prodaja ali prenos drugi osebi ali posedovanje plačilnih instrumentov pod pogoji iz člena 2(c) Okvirnega sklepa. Te skupine kaznivih dejanj so vključene v splošnejši pojem kraje izvirne listine.

Kazensko pravo v AT, CY, CZ, LV, LT, NL in SE izrecno kaznuje dejanja, s katerimi se ponarejen ali falzificiran, ukraden ali drugače nezakonito prisvojen plačilni instrument pridobi, priskrbi, proda ali prenese drugi osebi, izrecno ločuje pa tudi „pridobivanje“ od „posedovanja“. Prenos pa pokriva splošna zakonodaja teh držav.

Večina držav članic je kot kaznivo dejanje opredelila tudi goljufivo uporabo ponarejenih negotovinskih plačilnih instrumentov, včasih v širšem okviru od člena 2(d). V nekaterih državah članicah se goljufiva uporaba, to je uporaba, namenjena oškodovanju s prevaro, na splošno kaznuje v okviru pravnih določb, ki urejajo goljufije na splošno, in povezanih dodatnih določb.

Nekatere države članice (BE, DK in PL) menijo, da je njihova nacionalna zakonodaja ob uporabi določb, opredelitev, splošnih izrazov ali pojmov skladna z Okvirnim sklepom. Kakor je bilo navedeno v prvem poročilu, lahko splošna pravna načela zadostujejo, pod pogojem, da zagotavljajo dovolj jasno in natančno uporabo zakonodajnega instrumenta.

2.3 Kazniva dejanja, povezana z računalniki (člen 3): Preglednica 3

AT, BE, CZ, DK, LV, LT, NL, PL, PT, SK in SE so navedle, da njihove kazenske zakonodaje zagotavljajo, da so kazniva dejanja, povezana z uporabo računalnikov, iz člena 3 predmet učinkovitih sankcij. Večina držav članic uporablja široko opredelitev goljufije (zlasti AT, BE, CZ, LT, NL in PL), ki vključuje nezakonito spreminjanje delovanja računalniškega programa ali sistema ali vnos, spreminjanje, brisanje ali preprečevanje računalniških podatkov. Zlasti CZ pravkar uvaja natančnejšo

zakonodajo. V treh državah članicah (PT, SE in SK) za kazniva dejanja iz tega člena veljajo splošne določbe, ki urejajo kazniva dejanja, povezana z računalništvom. LU je odgovoril, da Parlament še vedno proučuje osnutek zakona za prenos člena 3. V zvezi s tem CY ni sporočil ničesar.

2.4 Kazniva dejanja, povezana s posebej prirejenimi napravami (člen 4): Preglednica 3

Večina držav članic, ki so Komisiji odgovorile, razpolaga s kazensko zakonodajo, ki vključuje vsa kazniva dejanja iz člena 4. Nekatere države članice (AT, BE, CZ, DK, NL PL, SE in SK) pa se za uskladitev s tem členom sklicujejo na določbe z zelo splošnim in obsežnim besedilom.

Zlasti PT je sporočila, da nima posebne zakonodaje, ki bi vključevala določbe iz člena 4. Kazniva dejanja iz prvega odstavka tega člena so zajeta v členu kazenskega zakonika o dejanjih, storjenih za ponarejanje in falzificiranje nacionalnih ali tujih kreditnih instrumentov in poroštvenih listov ali kreditnih kartic. Vendar pa portugalska zakonodaja ne vključuje druge alineje člena 4. V postopek reforme kazenskega prava, ki je v teku, bo uvedena zakonodajna reforma.

Za uskladitev z določbami člena 4 sta LV in LT v svoji nacionalni zakonodaji uvedli posebna sklicevanja na računalniške programe, ki so posebej zasnovani, da se stori katero koli kaznivo dejanje iz člena 2(b). Zakonodaja LU še ne vsebuje posebnih določb za uskladitev s členom 4. CY Komisiji ni poslal nobenih podatkov glede te oblike kaznivega dejanja.

2.5 Kazni (člen 6): Preglednica 4

Večina držav članic je storila vse potrebno za uskladitev z obveznostjo, ki jo določa člen 6, za zagotovitev, da je ravnanje, omenjeno v členih 2 do 4, kaznivo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvratilnimi kazenskimi ukrepi, vključno s kaznimi, ki vsaj v težjih primerih vključujejo odvzem prostosti, kar je pogoj za izročitev.

Vse države članice so za kazniva dejanja iz členov 2, 3 in 4 predvidele zaporne kazni (glej preglednico 4), vendar, kakor izhaja iz preglednice 4, so metode za prenos člena 6 zelo različne.

V sedmih državah članicah so za ravnanja iz člena 2 najvišje predvidene zaporne kazni naslednje: v AT je za ponarejanje, prejetje in goljufivo uporabo predvidena najvišja zaporna kazen petih let; CY predvideva največ štirinajst let za ponarejanje plačilnih sredstev ter sedem let za njihovo uporabo in pridobitev; DK največ šest let za ponarejanje, krajo plačilnih sredstev in 18 mesecev za njihovo uporabo; LV deset let za krajo, pridobitev in uničenje plačilnih sredstev ter kazen od 3 do 15 let za ponarejanje, goljufivo uporabo in uporabo ponarejenih plačilnih instrumentov; LT največ šest let za uporabo ponarejenih instrumentov; NL sedem let; PT kaznuje pridobitev ponarejenega plačilnega instrumenta z zaporno kaznijo treh let, pranje denarja z največ pet let, uporabo ponarejenih čekov in prinosniških vrednostnih papirjev s kaznijo od šest mesecev do pet let ter ponarejanje s kaznijo od treh let (najmanj) do dvanajst let (največ); na SE je za krajo, ponarejanje in prejetje predvidena najvišja kazen deset let, le če je kaznivo dejanje „hudo“.

V petih državah članicah je določeno najnižje in najvišje število let zaporne kazni.

V BE je predvidena kazen od 2 mesecev do dosmrtna zaporne kazni (glede na to, ali obstajajo obteževalne okoliščine) za krajo in izsiljevanje. CZ od pet do osem let zavora za ponarejanje/falzificiranje, od dveh do osem let za goljufivo uporabo, LU od enega do pet let za krajo. PL določa kazen od treh do pet let za falzificiranje in nezakonito posedovanje, medtem ko se kraja kaznuje s kaznijo od enega do dvanajst let zavora. Na SK se proizvodnja, falzificiranje/ponarejanje in uporaba plačilnih sredstev kaznujejo z zaporno kaznijo od enega do pet let. SK je edina država članica, ki predvideva kazen za nezakonito obogatitev z največ dvema letoma zaporne kazni.

Nekatere države članice predvidevajo le zaporne kazni, druge združujejo zapor z globami.

PL, PT in LT predvidevajo zaporno kazen združeno z globo. Na NL in SK obstaja možnost zavora, globe ali kombinacije obeh. CZ ponuja izbiro med zaporom in globo. Za kazniva dejanja iz člena 2(b), (c) in (d) je višina denarne kazni spremenljiva, brez predhodno določene zgornje meje (CZ) ali do 360 dnevni zneskov (AT).

Večina držav članic (BE, CZ, LT, NL, PT in SK) ohranja tradicionalni sistem, AT določa *sistem dnevni zneskov*.

Večina držav članic izvaja ločevanje glede na težo kaznivih dejanj, navedeni v členu 2. Zakonodaja nekaterih držav članic (AT, CY, CZ, LV, PT in SK) za ravnanja iz člena 2 določa obteževalne okoliščine, kot je udeležba v kriminalni združbi. Večina držav članic meni, da ravnanja iz člena 4 zahtevajo milejše kazni od kazni iz členov 2 in 3. Kazni, predvidene za ravnanja iz člena 3, so že same po sebi milejše od kazni, predvideni za ravnanja iz člena 2.

Na podlagi predhodne ocene se zdijo kazni, ki jih lahko države članice naložijo, dovolj odvračilne: vse države članice, ki so predmet tega poročila, so namreč za ravnanja iz člena 2 predvidele zaporne kazni.

Vse države članice, obravnavane v tem poročilu, kot tudi tiste, ki so bile predmet prvega poročila, v kolikor predvidevajo kazni za kazniva dejanja iz členov 2, 3 in 4, imajo v svoji kazenski zakonodaji splošne določbe, ki zajemajo sodelovanje, napeljevanje in poskus v smislu člena 5.

Tudi v primeru tega poročila se zdi, da so *pripravljalna dejanja* v glavnem kaznovana le na Švedskem, vse ostale države članice ta dejanja kaznujejo le v primeru posebnih kaznivih dejanj. *Poskusi* so na splošno kaznovani v vseh državah v primeru hudih kaznivih dejanj; poskusi *lažjega kaznivega dejanja* so tudi v glavnem kaznovani v večini držav, čeprav jih nekatere države kaznujejo le v izrecno določenih primerih.

2.6 Sodna pristojnost (člen 9): Preglednica 5

Zdi se, da večina držav članic spoštuje obveznosti, ki jih nalaga člen 9(1)(a) in (b). PL izpolnjuje obveznosti točke a) in z eno izjemo obveznosti točke b): v skladu s poljsko zakonodajo je treba državljana, ki je v tujini storil kaznivo dejanje, za katerega je po nacionalni zakonodaji predvidena zaporna kazen najmanj dveh let,

kaznovati v skladu z zakonom, če se nahaja na nacionalnem ozemlju. Štiri države članice (AT, DK, LT in SE) so navedle, da ne bodo izpolnile določb člena 9(1)(c), ki določa vzpostavitev sodne pristojnosti, kadar je bilo kaznivo dejanje zagrešeno v korist pravne osebe, ki ima svoj sedež na ozemlju te države članice.

LU zakonodaja ne vsebuje določb za uskladitev s tem členom; CY ni predložil informacij glede te obveznosti.

2.7 Odgovornost pravnih oseb in sankcije za pravne osebe (člena 7 in 8): Preglednica 6

Pet držav članic (AT, LV, CZ, PT in SK) je sporočilo, da Parlament še vedno proučuje osnutek zakona za prenos členov 7 in 8 Okvirnega sklepa. Zakonodaja šestih držav članic (BE, DK, LT, NL, PL in SE) zagotavlja, da so pravne osebe lahko odgovorne za ravnanja iz členov 2 do 4, ki so jih v njihovo korist storile osebe, ki imajo znotraj pravne osebe vodilni položaj. Te države članice so prav tako sprejele potrebne ukrepe, da zagotovijo, da lahko pravna oseba odgovarja, kadar je pomanjkljiv nadzor oziroma kontrola njenih vodilnih oseb omogočil izvršitev ravnanj iz členov 2 do 4.

Te države članice so predvidele naložitev upravnih ali kazenskih glob in (včasih) drugih ukrepov, in sicer od sodne likvidacije do upravnih kazni ali ukrepov s področja trgovinskega prava. Preglednica 6 prikazuje obsežno raznolikost teh kazni ali upravnih, civilnih in kazenskih ukrepov.

3. SKLEPI

V tem drugem poročilu večina držav članic, ki so Komisiji odgovorile, neposredno ali – v nekaterih primerih – posredno izpolnjujejo Okvirni sklep. Gre za člene 2, 3 in 5. Dve državi članici (GR in LU) še nista sprejeli vseh ukrepov, potrebnih za celotni prenos Okvirnega sklepa, ker nacionalni parlament še ni odobril zadevnega osnutka zakona. CY Komisiji ni predložil zadostnih podatkov, ki bi ji omogočili izdelati celovito oceno skladnosti njegove nacionalne zakonodaje z določbami Okvirnega sklepa.

Člen 4 je prenesla večina držav članic, čeprav so nekatere to storile na podlagi zelo splošnih določb svoje zakonodaje. Predvsem PT je sporočila, da so kazniva dejanja iz prve alineje člena 4 zajeta v določbah o ponarejanju in falzificiranju vrednostnih papirjev ter da bo glede druge alineje člena 4 potrebna zakonodajna sprememba.

Prenos člena 6 o kazenskih ukrepih je skladen, čeprav zelo različen.

Skoraj vse države članice, ki so Komisiji odgovorile, spoštujejo ali bodo takoj ob začetku veljavnosti svoje zadevne zakonodaje spoštovale obveznost, ki jo nalaga člen 6, to je zagotoviti, da se ravnanje, ki je omenjeno v členih 2 do 4, kaznuje z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi ukrepi.

Člen 7 in 8 je preneslo šest držav članic (BE, DK, LT, NL, PL in SE), katerih zakonodaja torej zagotavlja odgovornost pravnih oseb. V petih državah članicah parlament še vedno proučuje osnutek zakona, s katerim naj bi se prenesla člena 7 in 8.

Zdi se, da večina držav članic spoštuje obveznosti, ki jih nalaga člen 9(1)(a) in (b). Štiri DČ (AT, DK, LT in SE) so navedle, da se ne bodo uskladile z določbami člena 9(1)(c).

Ob dnevu zaključka tega poročila lahko le obžalujemo, da sedem držav članic ni poslalo svoje celotne zakonodaje ali da še niso zaključile postopka prenosa Okvirnega sklepa.